

Revízia smernice o kvalite pitnej vody čo máme za sebou

Mgr. Daša Gubková, Úrad verejného zdravotníctva SR

Online webinár: Nová európska smernica o pitnej vode, 23.6.2021

Smernica 98/83/ES z 3. novembra 1998 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu

- Zmeny v rokoch 2003, 2009, 2015
- Smernica Komisie EÚ 2015/1787 zo 6. okt. 2015 → zmeny v prílohách II a III
 - novela zákona č. **355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov** a príprava novej vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. **247/2017 Z. z.**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou (nahradenie nariadenia vlády SR č. **354/2006 Z. z.**, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení neskorších predpisov)
- Preskúmanie smernice 98/83/ES - európska iniciatíva občanov Right2Water → zabezpečenie prístupu k pitnej vode pre všetkých a ktorú podporilo viac ako 1,8 milióna signatárov
- 2016 = hodnotenie smernice (REFIT) → viaceré časti smernice sú neaktuálne (napr. zoznam parametrov, prístup založený na riziku, prístup spotrebiteľov k aktuálnym informáciám a materiály, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou)

1.2.2018 – Návrh
Smernice EP a Rady
o kvalite vody určenej
na ľudskú spotrebu

???

12.1.2021 - nová
*smernica Európskeho
parlamentu a Rady
(EÚ) 2020/2184 zo 16.
decembra 2020
o kvalite vody určenej
na ľudskú spotrebu
(prepracované znenie)*

► Legislatívny proces = 1 – 2 roky

(mnohé rozporuplné otázky, voľby do EP v r. 2019, COVID-19 → **predĺženie procesu**)

► **ÚVZ SR** (Expertná skupina a pracovná skupina EK k smernici pre pitnú vodu):

- účasť na rokovaníach pracovnej skupiny pre životné prostredie (WPE) v rade EÚ
- aktívna participácia na pripomienkovaní návrhu / pracovných dokumentov a kompromisných návrhov predsedníckych krajín + vypracovanie stanovísk SR / ÚVZ SR)
- pripomienkovanie dokumentov jednotlivých členských štátov týkajúcich sa zmien a doplnkov k návrhu
- príprava podkladov na zasadnutie Rady ministrov životného prostredia členských štátov EÚ

Pripomienky:

- definície, prístup založený na riziku (RBA), vzťah k existujúcim smerniciam a najmä k rámcovej smernici o vode, materiály prichádzajúce do kontaktu s pitnou vodou, rozsah povinne zverejňovaných informácií, súlad s Aarhurským dohovorom, prílohy, monitorovanie, nové povinnosti pre malých dodávateľov pitnej vody...
- zrozumiteľnosť textu → zabezpečenie transpozície a implementácie smernice
- zosúladenie s rámcovou smernicou o vode a inými smernicami v oblasti vôd

Nová smernica = kompromis návrhov a pripomienok všetkých ČŠ EÚ aktívne zapojených v celom procese

EK → pôvodný návrh = najlepší, prioritou je ochrana ľudského zdravia

Riziková analýza

Rizikovo orientovaný prístup k dodávkam pitnej vody od zdroja až po spotrebiteľa = kľúčový obsah v celej smernici

- ▶ akt. platná legislatíva = systém založený na udržiavaní súladu kľúčových parametrov na vodovodnom kohútiku = neskoro → zavedenie prístupu na základe hodnotenia rizík zložený z 3 častí:

posúdenie a riadenie rizík plôch povodia

posúdenie a riadenie rizík systému zásobovania

posúdenie rizika domových rozvodných systémov

ČŠ = podpora povinného zavedenia RBA (diskusia + požiadavky na zosúladenie terminológie s existujúcimi právnymi predpismi v oblasti vôd najmä s rámcovou smernicou a smernicou o ochrane podzemných vôd, zosúladenie termínov na reportovanie údajov, odstránenie duplicitných požiadaviek)

pôvodné znenie cieľ = monitorovanie kvality, ale chýbal aspekt prevencie

Mikroplasty

- ▶ pravidelné monitorovanie plôch povodia (...iné relevantné znečisťujúce látky, napr. mikroplasty)

ČŠ = nesúhlas so zaradením medzi povinne vyšetrované znečisťujúce látky v plochách povodia pre miesta odberu vody určenej na ľudskú spotrebu (nie sú známe metodiky stanovenia ani povolené množstvá)

→ nie je zoznam všetkých parametrov, látok alebo znečisťujúcich látok

(ČŠ majú možnosť výberu na základe identifikácie nebezpečenstiev a možných zdrojov kontaminácie v plochách povodia na základe posúdenia na národnej úrovni

→ Zavádza sa mechanizmus zoznamu sledovaných látok alebo zlúčenín s cieľom riešiť rastúce obavy verejnosti v súvislosti s účinkami nových zlúčenín, ako sú endokrinné disruptory, liečivá a mikroplasty na ľudské zdravie prostredníctvom používania vody urč. na ľudskú spotrebu.

→ 1. zoznam sledovaných látok (do 12. 1.2022) - beta-estradiol a nonylfenol (vlastností endokrinných disruptorov a riziko, ktoré predstavujú pre ľudské zdravie

Do 12.1.2024 Komisia doplní smernicu o metodiku merania mikroplastov, aby sa zaradili na zoznam sledovaných látok

Domové rozvody

- zavádzajú sa povinnosti súvisiace s uskutočňovaním posúdenia rizika domových rozvodov, vrátane monitorovania parametrov Olovo a *Legionella* v prioritných priestoroch (WHO – *Legionella* spôsobuje najvyššie zdravotné zaťaženie zo všetkých patogénov prenášaných vodou) .

Smernica = všeobecné požiadavky, detaily = ČŠ

- pôvodný návrh = vypustenie požiadaviek na zabezpečenie kvality úpravy, vybavenia a materiálov - LEN overenie adekvátnosti parametrov stavebných výrobkov, kt. prich. do kontaktu s pitnou vodou z hľadiska základných charakteristík spojených so základnými požiadavkami na stavby podľa nariadenia EP a Rady č. 305/2011, ktorým sa ustanovujú harmonizované podmienky uvádzania stavebných výrobkov na trh (CPR)
- EK = Nariadenie CPR umožňuje použitie spoločného technického jazyka, harmonizácia na základe právnych predpisov o vnútornom trhu v rámci nariadenia o stavebných výrobkoch
- ČŠ = nesúhlas, voda by sa nemala upravovať podľa použitých materiálov, ale materiály by sa mali používať v súlade s požiadavkami na kvalitu vody, príloha I v CPR sa netýka všetkých látok, ktoré z materiálov môžu uniknúť → postup normalizácie v rámci CPR je nedostatočný na predchádzanie hrozieb pre ľudské zdravie a nie je preto vhodným postupom a riešením

Materiály

- ▶ pôvodný návrh = vypustenie požiadaviek na materiály, ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou → zabezpečenie väčšieho súladu s právnymi predpismi o vnútornom trhu a najmä s nariadením o stavebných výrobkoch
- ▶ EK = článok 10 smernice 98/83/ES z ktorého vyplýva vzájomné uznávanie medzi členskými štátmi a ktorý prináša právnu neistotu (dodatočné testovanie produktov a materiálov v niektorých ČŠ) predstavuje možnú prekážku vnútorného trhu → riešenie = normalizácia v rámci nariadenia o stavebných výrobkoch CPR ??
- ▶ ČŠ = nesúhlas, nakoľko nebol zohľadnený zdravotný aspekt a cieľom tejto smernice je predovšetkým zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia ľudí pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej pitnej vody, návrh nebol dostatočný, neboli dostatočne definované hygienické požiadavky na materiály, nebola zohľadnená možná migrácia látok z materiálov do vody, návrh riešil iba domové rozvody, pričom materiály sú problematické v celom systéme od zdroja až po kohútik a nie iba v domácom distr. systéme...
- ▶ Iniciatíva 4MS = návrh na riešenie problematiky (+ podpora SK)
- ▶ Smernica 2020/2184 = prísnejšie požiadavky na používané materiály → zaručenie bezpečnosti materiálov

Výnimky

- ▶ pôvodný návrh = zrušenie možnosti udeľovania výnimiek na použitie vody, ktorá nespĺňa limity ukazovateľov kvality pitnej vody
- ▶ EK = proti ponechaniu výnimiek, výnimkou sa zníži navrhovaná úroveň ochrany zdravia (uplatnenie výnimky je v prípade prekročenia limitných hodnôt čo môže znamenať ohrozenie zdravia), platný koncept 3 + 3 + 3 nepredpokladali za nevyhnutný, mechanizmus udeľovania je veľmi náročný, výnimky je povolené vydávať už viac ako 20 rokov a uplatňuje sa už len ich veľmi malý počet
- ▶ ČŠ = nesúhlas, požiadavky na výnimky (príp. dodatočné prechodné obdobie aspoň pre novo zavedené ukazovatele)
- ▶ Smernica 2020/2184 = výnimky obmedzené len na určité prípady (nové plochy povodia, nové zdroje znečistenia a nové parametre)

Informácie verejnosti

- ▶ pôvodný návrh = rozsiahlejší zoznam informácií, ktoré sa majú poskytovať verejnosti online
- ▶ EK = zvýšenie informovanosti → zvýšenie dôvery spotrebiteľov v kvalitu pitnej vody z verejných vodovodov → zvýšenie spotreby vody z vodovodu a zníženie spotreby balenej pitnej vody → zníženie produkcie odpadov z plastových 1 – rázových obalov + zníženie emisií skleníkových plynov.
- ▶ ČŠ = návrh nad rámec nevyhnutných a pre širokú verejnosť zrozumiteľných informácií (verejnosť môže z údajov vyvodit' nesprávne závery vzhľadom na neadekvátne vedomosti, požadovali sa obširne informácie, niektoré by boli nepotrebné a zavádzajúce, napr. investície dodávateľa na zabezp. finančnej udržateľnosti poskytovania vodárenských služieb a suma skutočne získaných a navrátených investícií, uplatňované typy úpravy a dezinfekcie vody).

Minimálna frekvencia odberu vzoriek a analýz

→ pôvodný návrh = výrazné zvýšenie minimálneho počtu vzoriek a analýz

napr. $1\ 000 - 10\ 000\ \text{m}^3 / 5\ 000 - 50\ 000 = 50/\text{rok}$

$10\ 000 - 100\ 000\ \text{m}^3 / 50\ 000 - 500\ 000 = 365/\text{rok}$

EK = odporúčania WHO častejšie monitorovať

ČŠ = nesúhlas, súčasne platná príloha II bola zmenená v r. 2015, zavedenie nových parametrov a ich požadované monitorovanie v navrhovanom rozsahu → zvýšenie nákladov na výrobu a distribúciu pitnej vody

→ predchádzať neefektívnemu zavedeniu metodík a analýz ukazovateľov, ktoré sa vo vode nevyskytnú aj keď sa budú môcť na základe hodnotenia rizika neskôr vylúčiť z rozsahu povinne vyšetrovaných ukazovateľov

Ostatné diskutované témy

- definície
- terminologické nesúlady
- termíny na reportovanie/správy (krátke, nezosúladené s inými smernicami)
- čo sú prioritné priestory? (ČŠ určia prioritné priestory, definícia pojmu je široká, aby sa poskytla potrebná flexibilita a možnosť prispôsobenia situáciám v ČŠ)
- prístup k vode (definícia, povinnosti ČŠ)
- rozsah ukazovateľov (nové ukazovatele, limitné hodnoty, poznámky)
- návrh ČR o zaradenie Ca + Mg

„To do list“

- pesticídy – určovanie relevantných pesticídov a ich limitných hodnôt
- incident – určenie definície

EK:

- ▶ **do 3 rokov** (12.1.2024) doplní smernicu prijatím metodiky merania mikroplastov s cieľom zaradiť ich do zoznamu sledovaných látok
- ▶ **do 3 rokov** (12.1.2024) vypracuje technické usmernenia týkajúce sa metód analýzy monitorovania perfluóroalkylovaných a polyfluóroalkylovaných látok v parametroch „PFAS spolu“ a „súčet PFAS“ vrátane detekčných limitov, parametrických hodnôt a frekvencie odberu vzoriek.
- ▶ **do 1 roka** sa vypracuje (+ neskôr aktualizuje) 1. zoznam sledovaných látok alebo zlúčenín, ktoré u verejnosti alebo vedeckej obce vzbudzujú obavy z hľadiska zdravia („watchlist“), ako sú napr. liečivá, endokrinné disruptory a mikroplasty (do 1. „watchlistu“ sa zaradí beta-estradiol a nonylfenol vzhľadom na ich vlastností endokrinných disruptorov a riziko, ktoré predstavujú pre ľudské zdravie).
- ▶ do 12 rokov od konečného termínu na transpozíciu vykoná hodnotenie smernice o pitnej vode, do 6 rokov predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o možnom ohrození zdrojov vody určenej na ľudskú spotrebu mikroplastami, liekmi a ďalšími novými kontaminantmi vzbudzujúcimi obavy.

-
- ▶ **12.1. 2023** = Termín na transpozíciu do právnych predpisov vyplývajúci z požiadaviek smernice

MZ SR – gestor

MŽP SR - spolugestor

Ďakujem za pozornosť